Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 18ης Οκτωβρίου 2012*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 98/59/ΕΚ — Προστασία των εργαζομένων — Ομαδικές απολύσεις — Πεδίο εφαρμογής — Κλείσιμο αμερικανικής στρατιωτικής βάσεως — Ενημέρωση και διαβουλεύσεις με τους εργαζομένους — Χρονικό σημείο γενέσεως της υποχρεώσεως διαβουλεύσεως — Έλλειψη αρμοδιότητας του Δικαστηρίου»

Στην υπόθεση C-583/10,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο) με απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Δεκεμβρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

United States of America

κατά

Christine Nolan,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, προεδρεύουσα του τρίτου τμήματος, K. Lenaerts, E. Juhász (εισηγητή), Γ. Αρέστη και J. Malenovský, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi,

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Ιανουαρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η C. Nolan, εκπροσωπούμενη από τους M. Mullins, QC, και M. De Savorgnani, barrister,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον J. Enegren,

— η Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από τους F. Cloarec και X. Lewis,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Μαρτίου 2012,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2 της οδηγίας 98/59/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις (ΕΕ L 225, σ. 16).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των United States of America και της C. Nolan, μέλους του πολιτικού προσωπικού αμερικανικής στρατιωτικής βάσεως ευρισκομένης στο Ηνωμένο Βασίλειο, με αντικείμενο την υποχρέωση διαβουλεύσεων με το προσωπικό πριν από τη διενέργεια ομαδικών απολύσεων, βάσει της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου με την οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η οδηγία 98/59.

Το νομικό πλαίσιο

Η νομοθεσία της Ένωσης

3 Κατά την τρίτη και την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 98/59:

«3 [...] παρά τη συγκλίνουσα εξέλιξη, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των διατάξεων που ισχύουν στα κράτη μέλη της Κοινότητος, όσον αφορά τους όρους και τη διαδικασία των ομαδικών απολύσεων, καθώς και τα μέτρα που είναι πρόσφορα για την άμβλυνση των συνεπειών εκ των απολύσεων αυτών για τους εργαζομένους·

4 [...] ότι οι διαφορές αυτές δύνανται να έχουν άμεση επίπτωση στη λειτουργία της κοινής αγοράς [...]».

4 Η έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής εκθέτει τα εξής:

«[...] στο σημείο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη φράση [...] του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Στρασβούργο στις 9 Δεκεμβρίου 1989 από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων ένδεκα κρατών μελών, δηλώνεται συγκεκριμένα ότι:

“7. Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς πρέπει να οδηγήσει σε βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα [...].”

[...]»

5 Δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 98/59, η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται επί των εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση ή στους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή, στα κράτη μέλη που δεν γνωρίζουν την έννοια αυτή, επί των εργαζομένων σε αντίστοιχους οργανισμούς.

6 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Όταν ο εργοδότης προτίθεται να προβεί σε ομαδικές απολύσεις, υποχρεούται να πραγματοποιεί, εγκαίρως, διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας.

2. Οι διαβουλεύσεις αφορούν τουλάχιστον τις δυνατότητες αποφυγής ή μείωσης των ομαδικών απολύσεων, καθώς και τις δυνατότητες άμβλυνσης των συνεπειών, διά της προσφυγής σε συνοδευτικά κοινωνικά μέτρα με σκοπό τη βοήθεια για την επαναπασχόληση ή τον αναπροσανατολισμό των απολυομένων εργαζομένων.

[...]

3. Για να μπορέσουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων να διατυπώσουν εποικοδομητικές προτάσεις, ο εργοδότης οφείλει, εγκαίρως, κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων:

α) να τους παρέχει όλες τις χρήσιμες πληροφορίες και

β) εν πάση περιπτώσει, να τους ανακοινώνει εγγράφως:

i) τους λόγους του σχεδίου απολύσεων,

ii) τον αριθμό και τις κατηγορίες των υπό απόλυση εργαζομένων,

iii) τον αριθμό και τις κατηγορίες των συνήθως απασχολούμενων εργαζομένων,

iv) την περίοδο κατά την οποία πρόκειται να γίνουν οι απολύσεις,

v) τα προβλεπόμενα κριτήρια για την επιλογή των εργαζομένων που θα απολυθούν, εφόσον οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές αποδίδουν τη σχετική αρμοδιότητα στον εργοδότη,

vi) την προβλεπόμενη μέθοδο υπολογισμού οιασδήποτε ενδεχόμενης αποζημίωσης απολύσεως, εκτός εκείνης που απορρέει από τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές.

[...]»

7 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Ο εργοδότης υποχρεούται να κοινοποιεί εγγράφως στην αρμόδια δημόσια αρχή κάθε σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση.

[...]

Η κοινοποίηση πρέπει να περιέχει κάθε χρήσιμη πληροφορία σχετικά με τη σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση και τις διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων που προβλέπονται στο άρθρο 2, και ιδίως τους λόγους της απολύσεως, τον αριθμό των υπό απόλυση εργαζομένων, τον αριθμό των συνήθως απασχολουμένων και την περίοδο μέσα στην οποία πρόκειται να πραγματοποιηθούν οι απολύσεις.

[...]»

8 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 98/59 έχει ως εξής:

«Οι ομαδικές απολύσεις το σχέδιο των οποίων έχει κοινοποιηθεί στην αρμόδια δημόσια αρχή ισχύουν το ενωρίτερο 30 ημέρες από την κοινοποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, με την επιφύλαξη των διατάξεων που διέπουν τα κατά περίπτωση δικαιώματα ως προς την προθεσμία προειδοποιήσεως.

Τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στην αρμόδια αρχή την ευχέρεια συντομεύσεως της αναφερόμενης στο προηγούμενο εδάφιο προθεσμίας.»

9 Η εν λόγω οδηγία, κατά το άρθρο 5 αυτής, δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να εκδίδουν ευνοϊκότερες για τους εργαζομένους νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ή να επιτρέπουν ή να προωθούν την εφαρμογή ευνοϊκότερων για τους εργαζομένους συμβατικών διατάξεων.

Η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου

10 Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο Trade Union and Labour Relations (Consolidation) Act 1992 (στο εξής: νόμος του 1992) θεωρείται ως ο νόμος με τον οποίο μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η οδηγία 98/59.

11 Το άρθρο 188 του νόμου αυτού που αφορά την υποχρέωση διαβουλεύσεως προβλέπει τα εξής:

«(1) Όταν ο εργοδότης προτίθεται να προβεί σε ομαδικές απολύσεις τουλάχιστον είκοσι εργαζομένων στην ίδια εκμετάλλευση εντός ενενήντα το πολύ ημερών, υποχρεούται να διενεργεί διαβουλεύσεις σχετικά με τις εν λόγω απολύσεις με όλους τους νομίμους εκπροσώπους των εργαζομένων που ενδέχεται να θίγονται από τις προτεινόμενες απολύσεις ή από μέτρα τα οποία λαμβάνονται στο πλαίσιο των απολύσεων αυτών.

(1A) Οι διαβουλεύσεις αρχίζουν εγκαίρως και εν πάση περιπτώσει:

(a) όταν ο εργοδότης προτίθεται να απολύσει τουλάχιστον εκατό εργαζομένους, κατά τα ανωτέρω οριζόμενα στην παράγραφο 1, τουλάχιστον ενενήντα ημέρες,

(b) σε κάθε δε άλλη περίπτωση τουλάχιστον τριάντα ημέρες,

πριν από την έναρξη ισχύος των πρώτων απολύσεων.

[...]

(2) Οι διαβουλεύσεις αφορούν τη δυνατότητα:

(a) αποφυγής των ομαδικών απολύσεων,

(b) μειώσεως του αριθμού των απολυομένων εργαζομένων και

(c) αμβλύνσεως των συνεπειών των απολύσεων

και διενεργούνται από τον εργοδότη με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας με τους νομίμους εκπροσώπους των εργαζομένων.

[...]

[...]

(4) Για τους σκοπούς των διαβουλεύσεων, ο εργοδότης γνωστοποιεί εγγράφως στους νομίμους εκπροσώπους των εργαζομένων:

(a) τους λόγους των σχεδίων του,

(b) τον αριθμό και τις κατηγορίες εργαζομένων τους οποίους αφορούν οι σχεδιαζόμενες ομαδικές απολύσεις,

(c) τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων κάθε κατηγορίας που απασχολούνται από τον εργοδότη στη συγκεκριμένη εκμετάλλευση,

(d) την προβλεπόμενη μέθοδο επιλογής των προς απόλυση εργαζομένων,

(e) την προβλεπόμενη μέθοδο απολύσεων, λαμβανομένων υπόψη της τυχόν συμφωνηθείσας διαδικασίας και της περιόδου εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθούν οι απολύσεις, και

(f) την προβλεπόμενη μέθοδο υπολογισμού ενδεχόμενης αποζημιώσεως απολύσεως (πλην καταβολών προς εκπλήρωση εκ του νόμου προβλεπομένων υποχρεώσεων) σε εργαζομένους που ενδέχεται να απολυθούν.

[...]

(7) Εάν, σε συγκεκριμένη περίπτωση, συντρέχουν ειδικές περιστάσεις, οι οποίες καθιστούν ευλόγως αδύνατη την εκ μέρους του εργοδότη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπουν οι παράγραφοι 1Α, 2 και 4, ο εργοδότης οφείλει να λάβει, στο μέτρο που είναι εφικτό, όλα τα ευλόγως αναμενόμενα υπό τις περιστάσεις αυτές μέτρα για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

12 Διακόσιοι περίπου εργαζόμενοι απασχολούνταν ως μέλη του πολιτικού προσωπικού της αμερικανικής στρατιωτικής βάσεως Reserved Storage Activity (στο εξής: στρατιωτική βάση RSA) στο Hythe (Ηνωμένο Βασίλειο), στην οποία επισκευάζονταν σκάφη και άλλος εξοπλισμός. Το προσωπικό αυτό εκπροσωπούνταν από το Local National Executive Council.

13 Κατόπιν λογιστικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2006 και αφορούσε τη λειτουργία της ανωτέρω στρατιωτικής βάσεως, συντάχθηκε στις 13 Μαρτίου 2006 έκθεση, από την οποία προέκυπτε η λήψη αποφάσεως περί κλεισίματος της εν λόγω βάσεως. Η απόφαση αυτή, η οποία ελήφθη στις Ηνωμένες Πολιτείες από τον Secretary of the US Army και εγκρίθηκε ακολούθως από τον Secretary of Defense (Υπουργό Άμυνας), προέβλεπε την παύση της λειτουργίας της στρατιωτικής βάσεως RSA στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2006.

14 Οι αμερικανικές αρχές κοινοποίησαν ατύπως την εν λόγω απόφαση στις στρατιωτικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου στις αρχές Απριλίου του 2006. Το κλείσιμο της στρατιωτικής βάσεως RSA ανακοινώθηκε από τα μέσα ενημερώσεως στις 21 Απριλίου 2006. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ενημερώθηκε επισήμως στις 9 Μαΐου 2006 για την παράδοση της εν λόγω βάσεως στις 30 Σεπτεμβρίου 2006.

15 Τον Ιούνιο του 2006 οι αμερικανικές αρχές απέστειλαν στα μέλη του Local National Executive Council υπόμνημα με το οποίο εξέθεταν ότι θα έπρεπε να απολυθούν όλα τα μέλη του προσωπικού της εν λόγω βάσεως. Σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 14 Ιουνίου 2006, οι αμερικανικές αρχές πληροφόρησαν το εν λόγω αντιπροσωπευτικό όργανο ότι εκλάμβαναν ως ημερομηνία ενάρξεως των διαβουλεύσεων την 5η Ιουνίου 2006.

16 Η επίσημη απόφαση περί καταγγελίας των συμβάσεων εργασίας ελήφθη στο γενικό στρατηγείο του αμερικανικού στρατού στην Ευρώπη (USAEUR), στο Mannheim (Γερμανία). Τα έγγραφα καταγγελίας καταρτίστηκαν στις 30 Ιουνίου 2006, ορίζοντας ως ημερομηνίες λήξεως των συμβάσεων εργασίας την 29η ή την 30ή Σεπτεμβρίου 2006.

17 Η C. Nolan άσκησε κατά των United States of America αγωγή ενώπιον του Southampton Employment Tribunal, υποστηρίζοντας ότι είχαν παραλείψει να προβούν σε διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους του προσωπικού. Με απόφαση που αφορούσε το ζήτημα της ευθύνης (liability judgment), το

δικαστήριο αυτό διαπίστωσε παραλείψεις όσον αφορά τις διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων και δέχθηκε την αγωγή της C. Nolan. Με απόφαση που αφορούσε το ζήτημα της καταβολής αποζημιώσεως (remedy judgment), το εν λόγω δικαστήριο διέταξε ασφαλιστικά μέτρα για την προστασία όλων των προσώπων που, στις 29 Ιουνίου 2006, είχαν την ιθαγένεια του Ηνωμένου Βασιλείου και ήταν μέλη του πολιτικού προσωπικού της στρατιωτικής βάσεως RSA.

18 Οι United States of America άσκησαν έφεση ενώπιον του Employment Appeal Tribunal, το οποίο επικύρωσε, κατ' ουσίαν, τις πρωτόδικες αποφάσεις.

19 Οι United States of America άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), το οποίο, εκτιμώντας ότι η ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 98/59 ήταν αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Υποχρεούται ο εργοδότης να διεξάγει διαβουλεύσεις με αντικείμενο ομαδικές απολύσεις δυνάμει της οδηγίας 98/59 [...] όταν προτίθεται να λάβει, αλλά δεν έχει ακόμα λάβει απόφαση στρατηγικού ή λειτουργικού χαρακτήρα, η οποία είναι αναμενόμενο ή αναπόφευκτο να οδηγήσει σε ομαδικές απολύσεις, ή [...] μόνον όταν έχει όντως λάβει την ανωτέρω απόφαση και για τον λόγο αυτό πρόκειται να προβεί σε ομαδικές απολύσεις, οι οποίες είναι επακόλουθο της εν λόγω αποφάσεως;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

20 Το Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους στην υπόθεση της κύριας δίκης, την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους επί του ζητήματος αν μια απόλυση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, με την οποία λύεται η σύμβαση εργασίας που έχει συναφθεί μεταξύ υπηκόου του Ηνωμένου Βασιλείου και τρίτης χώρας, εν προκειμένω των United States of America, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.

21 Απαντώντας επί του ζητήματος αυτού, η C. Nolan υποστηρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, μεταφέροντας στην εσωτερική έννομη τάξη του την οδηγία 98/59, συμπεριέλαβε στο πεδίο εφαρμογής της εθνικής ρυθμίσεως με την οποία μεταφέρθηκε η εν λόγω οδηγία τους εργαζομένους που απασχολούνται από τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των United States of America. Συνεπώς, οι εργαζόμενοι αυτοί εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένης εθνικής ρυθμίσεως, ανεξαρτήτως εάν περιλαμβάνονται στην κατηγορία των εργαζομένων που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59 με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.

22 Η C. Nolan, παραπέμποντας στις αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997, C-28/95, Leur-Bloem (Συλλογή 1997, σ. I-4161), και της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-43/00, Andersen og Jensen (Συλλογή 2002, σ. I-379), φρονεί ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει την οδηγία 98/59, ακόμα και αν η περίπτωσή της δεν ρυθμίζεται αμέσως από τη νομοθεσία της Ένωσης, δεδομένου ότι ο νομοθέτης του Ηνωμένου Βασιλείου, όταν μετέφερε την οδηγία αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη, επέλεξε να εναρμονίσει την εθνική νομοθεσία με τη νομοθεσία της Ένωσης.

23 Η C. Nolan υπενθυμίζει ότι τα εθνικά δικαστήρια αναγνώρισαν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της υποθέσεως της κύριας δίκης και οι United States of America δεν προέβαλαν ότι απολαύουν ετεροδικίας ως κράτος του οποίου οι πράξεις δεν μπορούν να αμφισβητηθούν ενώπιον της δικαιοσύνης, ούτε επικαλέστηκαν κατ' ένσταση τη συνδρομή «ιδιαίτερων περιστάσεων», κατά την έννοια του άρθρου 188, παράγραφος 7, του νόμου του 1992. Επικουρικώς δε προσθέτει ότι η

σύμβαση εργασίας της ουδόλως εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, στο μέτρο που δεν απασχολούνταν από «δημόσια διοίκηση ή οργανισμό δημοσίου δικαίου», και ουδέποτε υποστηρίχθηκε, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, ότι συνέτρεχε τέτοια περίπτωση.

24 Οι United States of America επισημαίνουν ότι, αφενός, κατά την τέταρτη και την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 98/59, η οδηγία αυτή αφορά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και, αφετέρου, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής προκύπτει σαφώς ότι η συγκεκριμένη οδηγία δεν αφορά όλες τις περιπτώσεις απολύσεων. Εκτιμούν ότι η εφαρμογή, στην υπόθεση της κύριας δίκης, της οδηγίας 98/59 ή της εθνικής ρυθμίσεως με την οποία μεταφέρθηκε η οδηγία αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη θα ήταν ασύμβατη προς το σαφές γράμμα της εν λόγω οδηγίας καθώς και προς τις αρχές του δημοσίου διεθνούς δικαίου όπως, μεταξύ άλλων, η αρχή της δημόσιας εξουσίας (jus imperii) και η αρχή της «διεθνούς ευπρέπειας» (comity of nations).

25 Οι United States of America φρονούν, συνεπώς, ότι μια απόλυση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, δεδομένου ότι η απόλυση αυτή είναι αποτέλεσμα στρατηγικής αποφάσεως που έλαβε ένα κυρίαρχο κράτος για το κλείσιμο μιας στρατιωτικής βάσεως.

26 Η Επιτροπή αμφιβάλλει σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής, εν προκειμένω, της οδηγίας 98/59, δεδομένου ότι εργοδότης της C. Nolan ήταν ο στρατός των Ηνωμένων Πολιτειών, δηλαδή ο στρατός ενός κυρίαρχου κράτους. Υπογραμμίζει, εντούτοις, ότι το κλείσιμο μιας στρατιωτικής βάσεως μπορεί να έχει τις ίδιες συνέπειες για το πολιτικό προσωπικό της με την απόφαση περί κλεισίματος μιας εμπορικής επιχειρήσεως.

27 Η Επιτροπή φρονεί ότι, στο πλαίσιο της προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων και για λόγους συνοχής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι οδηγίες 98/59 και 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ L 82, σ. 16), έχουν το ίδιο πεδίο εφαρμογής. Παραπέμποντας στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/23, με την οποία καταργήθηκε η οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171), και στην απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, C-108/10, Scattolon (Συλλογή 2011, σ. I-7491, σκέψεις 56 και 57), η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι οδηγίες 98/59 και 2001/23 εφαρμόζονται αμφότερες στις δημόσιες επιχειρήσεις που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, αλλά αντιθέτως δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση αναδιοργανώσεως δημοσίων διοικητικών αρχών ή μεταβιβάσεως διοικητικών καθηκόντων μεταξύ δημοσίων διοικητικών αρχών.

28 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι United States of America αποφάσισαν, κυρίως για στρατηγικούς λόγους, να κλείσουν τη στρατιωτική βάση RSA και να απολύσουν το πολιτικό προσωπικό που εργαζόταν σε αυτή. Καθόσον οι απολύσεις αυτές ήταν πράξεις δημόσιας αρχής που οφείλονταν σε διοικητική αναδιοργάνωση, η Επιτροπή εκτιμά ότι η προστασία που προβλέπει η οδηγία 98/59 δεν μπορεί να επεκταθεί στους εν λόγω εργαζομένους, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι αυτοί ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα. Η Επιτροπή συνάγει εκ των ανωτέρω το συμπέρασμα ότι η επίμαχη απόλυση στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59.

29 Η Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ υποστηρίζει ότι το Employment Appeal Tribunal έκρινε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε επιλέξει να μεταφέρει την οδηγία 98/59 στην εσωτερική έννομη τάξη του, χωρίς να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οικείας ρυθμίσεως οι εργαζόμενοι στη δημόσια διοίκηση ή στους οργανισμούς δημοσίου δικαίου του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, και υπενθύμισε ότι υπήρχαν πολλές δικαστικές υποθέσεις σχετικές με τη νομοθεσία για τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας, κατόπιν προσφυγής στη δικαιοσύνη συνδικάτων που εκπροσωπούσαν εργαζομένους στη δημόσια διοίκηση ή σε δημόσιους οργανισμούς. Η Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ

προσθέτει ότι το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι ο δικηγόρος που εκπροσωπούσε τις United States of America είχε δεχθεί ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 98/59 περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής δεν εκτεινόταν στους εργαζομένους που απασχολούνταν από αλλοδαπό κυρίαρχο κράτος.

30 Η Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ εκτιμά ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 98/59 μπορεί να έχει την έννοια ότι παραπέμπει αποκλειστικώς στις δημόσιες διοικήσεις και στους οργανισμούς δημοσίου δικαίου των κρατών μελών και ότι, συνεπώς, ο εν λόγω περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του δεν ισχύει στην περίπτωση δημοσίων διοικήσεων και οργανισμών δημοσίου δικαίου τρίτων χωρών. Η άποψη αυτή στηρίζεται στη λογική ότι, ακόμα και αν τα κράτη μέλη διασφαλίζουν στους δημοσίους υπαλλήλους προστασία ισοδύναμη με την προβλεπόμενη από την οδηγία 98/59, δεν είναι βέβαιο ότι η νομοθεσία τρίτων χωρών διασφαλίζει μια τέτοια προστασία σε παρόμοιες περιστάσεις.

31 Επιπροσθέτως, κατά την Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ, από την απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1990, C-297/88 και C-197/89, Dzodzi (Συλλογή 1990, σ. I-3763, σκέψεις 36 και 37) προκύπτει ότι, εν προκειμένω, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί εκδίδοντας προδικαστική απόφαση, καθόσον ο νομοθέτης του Ηνωμένου Βασιλείου εφαρμόζει την οδηγία 98/59 στους εργαζομένους στη δημόσια διοίκηση διά της εθνικής ρυθμίσεως με την οποία μεταφέρθηκε η οδηγία αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη, διασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο, κατ' αρχήν, την ίδια προστασία στους εργαζομένους του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Αρχή Εποπτείας της ΕΖΕΣ φρονεί ότι η επίμαχη απόλυση στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59 και ότι, ακόμα και αν η απόλυση αυτή εξαιρούνταν από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, το Δικαστήριο, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της παρούσας υποθέσεως, θα έπρεπε να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα που αφορά την ερμηνεία της οδηγίας αυτής.

Απάντηση του Δικαστηρίου

32 Προκειμένου να κριθεί το ζήτημα αν μια απόλυση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, με την οποία λύεται η σύμβαση εργασίας μεταξύ του υπηκόου ενός κράτους μέλους και μιας τρίτης χώρας, κατόπιν κλεισίματος στρατιωτικής βάσεως της τρίτης χώρας ευρισκομένης στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, πρέπει, πρώτον, να ερμηνευθεί το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής.

33 Δυνάμει της διατάξεως αυτής, η οποία προβλέπει μια περίπτωση εξαιρέσεως από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται επί εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση ή σε οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή, προκειμένου περί κρατών μελών που δεν γνωρίζουν την έννοια αυτή, επί εργαζομένων σε αντίστοιχους οργανισμούς.

34 Δεδομένου ότι οι ένοπλες δυνάμεις εμπίπτουν στη δημόσια διοίκηση ή σε αντίστοιχη οντότητα, από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 98/59 προκύπτει σαφώς ότι το πολιτικό προσωπικό στρατιωτικής βάσεως καλύπτεται από την εξαίρεση που προβλέπει η διάταξη αυτή.

35 Πρέπει, δεύτερον, να επισημανθεί ότι η εκτίμηση αυτή επιρρωννύεται από τον σκοπό και την οικονομία της εν λόγω οδηγίας.

36 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, πριν από την οδηγία 98/59, ίσχυε η οδηγία 75/129/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 44), και ότι ένας από τους σκοπούς της οδηγίας 98/59 ήταν η κωδικοποίηση της εν λόγω προγενέστερης οδηγίας.

37 Κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας που αφορούσε την οδηγία 75/129, η Επιτροπή εξέθεσε, με την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις [COM(72) 1400], της 8ης Νοεμβρίου 1972, τις περιστάσεις που

καθιστούσαν αναγκαία μια ρύθμιση στον τομέα αυτό. Ειδικότερα, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι σημαντικές διαφορές στον τομέα της προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση απολύσεων έχουν άμεσες επιπτώσεις στη λειτουργία της κοινής αγοράς, καθόσον δημιουργούν άνισες συνθήκες ανταγωνισμού οι οποίες επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, όταν αυτές προβλέπουν την πλήρωση κενών θέσεων.

38 Επιπροσθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι η οδηγία 98/59 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 100 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 94 ΕΚ), με σκοπό την προσέγγιση των κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν άμεση επίπτωση στην εγκαθίδρυση ή στη λειτουργία της κοινής (εσωτερικής) αγοράς.

39 Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί, όσον αφορά τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία 98/59, ότι, όπως προκύπτει από την τέταρτη και την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής, σκοπός της είναι η βελτίωση της προστασίας των εργαζομένων και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

40 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η οδηγία 98/59 αποτελεί μέρος της νομοθεσίας που αφορά την εσωτερική αγορά.

41 Καίτοι, βεβαίως, η έκταση και η λειτουργία των ενόπλων δυνάμεων επηρεάζουν την κατάσταση που επικρατεί σε ορισμένο κράτος μέλος στον τομέα της απασχολήσεως, εντούτοις δεν ασκούν καμία επιρροή σε εκτιμήσεις που αφορούν την εσωτερική αγορά ή τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων. Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, οι δραστηριότητες που εμπίπτουν στην άσκηση των προνομιών δημόσιας εξουσίας, όπως η εθνική άμυνα, δεν έχουν κατ' αρχήν οικονομικό χαρακτήρα (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Scattolon, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 Όσον αφορά τη γνώμη της Αρχής Εποπτείας της ΕΖΕΣ, κατά την οποία το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 98/59 μπορεί να έχει την έννοια ότι αφορά αποκλειστικώς τις δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών και όχι τρίτων χωρών, αρκεί να επισημανθεί ότι στο γράμμα της διατάξεως αυτής δεν γίνεται καμία διάκριση μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

43 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, δυνάμει της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 98/59, η απόλυση του προσωπικού στρατιωτικής βάσεως δεν εμπίπτει, σε καμία περίπτωση, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται ή όχι για στρατιωτική βάση τρίτης χώρας. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι αναγκαίο να ληφθεί ειδικώς υπόψη το γεγονός ότι, εν προκειμένω, πρόκειται για στρατιωτική βάση τρίτης χώρας, ζήτημα το οποίο επάγεται συνέπειες στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου (βλ., συναφώς, στο πλαίσιο της απασχολήσεως του προσωπικού πρεσβείας τρίτης χώρας, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, C-154/11, Mahamdia, σκέψεις 54 έως 56).

44 Κατά την άποψη της C. Nolan και της Αρχής Εποπτείας της ΕΖΕΣ, ακόμα και αν η επίμαχη περίπτωση στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/59, το Δικαστήριο είναι, εν προκειμένω, αρμόδιο να αποφανθεί εκδίδοντας προδικαστική απόφαση, δεδομένου ότι ο εθνικός νομοθέτης εφαρμόζει την οδηγία αυτή στους εργαζομένους που απασχολούνται στη δημόσια διοίκηση διά της εθνικής ρυθμίσεως με την οποία μεταφέρθηκε η οδηγία αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη.

45 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως δεχθεί ότι είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικών αποφάσεων που αφορούν διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, αλλά οι σχετικές διατάξεις του δικαίου αυτού εφαρμόζονται δυνάμει του εθνικού δικαίου λόγω της παραπομπής που γίνεται στο περιεχόμενο των ρυθμίσεών τους από αυτό (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-482/10, Cicala, Συλλογή 2011, σ. I-14139, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

46 Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, όταν η εθνική νομοθεσία εναρμονίζει τις προβλεπόμενες λύσεις για καταστάσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οικείας ρυθμίσεως της Ένωσης προς τις λύσεις που έχουν γίνει δεκτές από την εν λόγω ρύθμιση, υφίσταται ορισμένο συμφέρον της Ένωσης για ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω ρύθμιση, προκειμένου να αποφευχθούν ερμηνευτικές αποκλίσεις στο μέλλον (βλ., συναφώς, απόφαση της 7ης Ιουλίου 2011, C-310/10, Agafiței κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-5989, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

47 Επομένως, η ερμηνεία από το Δικαστήριο διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σε καταστάσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαιολογείται όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει την εφαρμογή τους ευθέως και άνευ αιρέσεων για να εξασφαλισθεί ομοιόμορφη μεταχείριση τόσο των εν λόγω καταστάσεων όσο και εκείνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Cicala, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν στην υπόθεση της κύριας δίκης επιβάλλεται η ερμηνεία της οδηγίας 98/59 από το Δικαστήριο, διότι από αρκούντως σαφείς ενδείξεις προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας ευθέως και άνευ αιρέσεων σε καταστάσεις, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση αυτή, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας.

49 Συναφώς, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, αν οι United States of America είχαν λάβει τη συγκεκριμένη απόφαση κατά το προκαταρκτικό στάδιο της διαδικασίας στην υπόθεση της κύριας δίκης, θα μπορούσαν να στηριχθούν στην ετεροδικία που απολαύουν ως κυρίαρχο κράτος και να αποφύγουν την κύρια δίκη.

50 Πρέπει να προστεθεί ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 188, παράγραφος 7, του νόμου του 1992, μια τρίτη χώρα δύναται να επικαλεστεί τη συνδρομή «ειδικών περιστάσεων» («special circumstances»), λόγω των οποίων δεν οφείλει να διεξάγει υποχρεωτικές διαβουλεύσεις σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων βάσει του άρθρου 188, παράγραφοι 1A, 2 και 4 του νόμου του 1992.

51 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η δικογραφία δεν περιέχει καμία αρκούντως σαφή ένδειξη ότι η εθνική νομοθεσία προβλέπει αυτομάτως την εφαρμογή των λύσεων που προέκρινε η οδηγία 98/59 σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

52 Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εθνική νομοθεσία, σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, προβλέπει ευθέως και άνευ αιρέσεων την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 98/59 αυτών καθ' εαυτές, τις οποίες αφορά το προδικαστικό ερώτημα.

53 Βεβαίως, η Ένωση έχει συμφέρον να μεριμνά για την ομοιόμορφη ερμηνεία μιας διατάξεως ορισμένης πράξεώς της καθώς και των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας που μεταφέρουν την εν λόγω διάταξη στην εσωτερική έννομη τάξη και την καθιστούν εφαρμοστέα ακόμα και σε περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω πράξεως.

54 Εντούτοις, δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση όταν, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, μια πράξη της Ένωσης προβλέπει ρητώς ορισμένη εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της.

55 Πράγματι, εάν ο νομοθέτης της Ένωσης εκθέτει κατά τρόπο αναμφισβήτητο ότι η πράξη που εξέδωσε δεν εφαρμόζεται σε ορισμένο τομέα, παραιτείται, τουλάχιστον μέχρι την ενδεχόμενη θέσπιση νέων κανόνων της Ένωσης, από τον σκοπό της ομοιόμορφης ερμηνείας και εφαρμογής των κανόνων δικαίου στον εν λόγω εξαιρούμενο τομέα.

56 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ή να υποτεθεί ότι υφίσταται συμφέρον της Ένωσης για την ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων πράξεως που εξέδωσε ο νομοθέτης της Ένωσης σε τομέα εξαιρούμενο από το πεδίο εφαρμογής της πράξεως αυτής.

57 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου του ερωτήματος που υπέβαλε το Court of Appeal, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να απαντήσει στο ερώτημα αυτό.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι αρμόδιο να απαντήσει στο ερώτημα που υπέβαλε το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο), με απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2010.

(υπογραφές)